

magazín pro zdravý životní styl, www.vimcojim.cz

[O zdraví](#) 20. 6. 2024 | redakce Vím, co jím

Klíč k včasnému odhalení rakoviny? Bezplatné screeningové programy

URL článku: magazin/clanky/o-zdravi/Klic-k-vcasnemu-odhaleni-rakoviny-Bezplatne-screeningove-programy__s10012x20828.html

Moderní technologie, vývoj nových léčebných metod a dostupnost preventivních screeningových programů mohou významně zlepšovat prognózu onkologických onemocnění. V České republice jsou zdarma dostupné populační programy screeningu karcinomu prsu a děložního hrdla, dále tlustého střeva a konečníku, a rovněž preventivní programy zachytu nádorových onemocnění plic a prostaty, které pomáhají odhalit nemoc v zárodku.

Přestože díky dlouhodobě zavedeným programům u nás úmrtnost na nádorová onemocnění klesá, stále mnoho lidí umírá na jejich následky zbytečně, často právě kvůli nedostatečné účasti na výše zmíněných programech, a to kvůli obavám nebo nevědomosti.

V současné době umírá v celosvětovém měřítku nejvíce lidí na následky [kardiovaskulárních onemocnění](#), nicméně před pár lety časopis The Lancet

zveřejnil studii, podle které nejčastější příčinou úmrtí v bohatých zemích je rakovina, na níž zemře zhruba dvojnásobný počet osob než na choroby srdce.

„Nejčastější příčinou úmrtí na novotvary v letech 2017-2021 byly zhoubné nádory průdušnice, průdušky a plíce, tlustého střeva a konečníku, slinivky břišní, prsu u žen a prostaty, které se podílely celkem na 51 % úmrtí. Výskyt onkologických onemocnění je na vzestupu a nic nenasvědčuje tomu, že by se situace měla výhledově změnit,“ vysvětluje prof. MUDr. Jindřich Fínek, Ph.D., MHA, místopředseda České onkologické společnosti, přednosta Onkologické a radioterapeutické kliniky Fakultní nemocnice Plzeň a děkan Lékařské fakulty v Plzni.

Screeningové programy jsou zdarma

Klíčovým předpokladem úspěšné léčby je, aby pacienti dali lékařům vůbec šanci je léčit a vyléčit, tedy odhalovat onkologická onemocnění co možná nejdříve. Tím bude třeba méně invazivní léčba i v konečném důsledku nižší léčebné náklady. S tím pomáhají především screeningové programy.

„Jen u včasně odhalených nemocí mohou lékaři využít

nejmodernějších postupů a léčby a maximálně zvýšit naději na úplné vyléčení. Nástrojem k případnému odhalení onkologického onemocnění jsou screeningové programy. Jejich cílem je obecně rozpoznat problém u zdánlivě zdravých lidí v daný moment bez obtíží, kteří však mají vyšší riziko zdravotního problému. Díky tomu je jim možné nabídnout včasnou léčbu nebo jinou intervenci, což u většiny z nich může vést k lepším zdravotním výsledkům,” popisuje prof. Fínek.

V České republice máme zdarma dostupné populační programy **screeningu nádorových onemocnění prsu, děložního hrdla, tlustého střeva a konečníku** a nově zaváděné **preventivní programy záchytu nádorových onemocnění plic** (určeno pro osoby ve

věku 55-74 let, kuřáky či bývalé kuřáky, se zátěží alespoň 20 „balíčkoroků“ – jeden balíčkorok znamená, že člověk kouřil jeden rok jednu krabičku cigaret

denně) a prostaty (muži 50-69 let bez anamnézy karcinomu prostaty).

Novinkou je také **očkování proti HPV** zdarma pro dívky i chlapce už od dovršení 11 let do dovršení 15 let a od 1. ledna 2024 je nově zdarma nabízen **screeningový test na přítomnost HPV** ženám, kromě věku 35 a 45 let navíc také ve věku 55 let.

„Za 20 let fungování programu screening rakoviny prsu (pro ženy nad 45 let) bylo provedeno 11 232 950 screeningových mamografií. V 61 971 případech byl odhalen zhoubný nádor, naštěstí drtivá většina z nich byla v časných stádiích, které je možné úspěšně léčit,“ vysvětluje konkrétní výsledky screeningových programů PhDr. Karel Hejduk, vedoucí Národního screeningového centra.

Nedostatečná účast ve screeningových programech

Přestože výsledky screeningových programů jasně prokazují jejich efektivitu ve snižování úmrtnosti na onkologická onemocnění, zájem o ně by mohl být znatelně vyšší.

„Pokud bychom se zaměřili na screening kolorektálního karcinomu, který je určen pro lidi nad 50 let, standardně ho využije méně než 30 % osob. Dalším příkladem může být screening karcinomu děložního hrdla, který pokrývá v jednoletém intervalu dlouhodobě téměř 60 % žen ve věku 25-59 let, nicméně od padesátého roku věku pokrytí screeningem začíná výrazně klesat,“ doplňuje PhDr. Karel Hejduk.

Screeningové programy podporuje také Sekce mladých onkologů

S osvětou screeningových programů pomáhá také na dobrovolnické bázi Sekce mladých onkologů České onkologické společnosti. Funguje od března roku 2023 a její snahou je především zapojení mladých onkologů do prezentací o prevenci a informování laické veřejnosti o dostupných screeningových programech – pro koho jsou určeny (pohlaví, věk, jiná rizika) a proč je dobré se jich účastnit.

„Naším cílem je zvýšit u veřejnosti informovanost o screeningových programech a snížit obavy nejen z vyšetřovacích metod, ale i z diagnózy jménem rakovina. Právě strach a obavy mohou způsobit, že

lidé nepřijdou na vyšetření včas. A dlouho neřešené potíže mohou vést jak k pozdní diagnóze, tak ve finále i špatné prognóze a samozřejmě vyšším nákladům na léčbu pokročilých chorob,“ vysvětluje MUDr. Michal Eid, předseda Sekce mladých onkologů.

Sekce mladých onkologů běžně fungují také v zahraničí. Existuje i Sekce mladých onkologů Evropské onkologické společnosti ESMO Young Oncologists Committee.

Zdroj obrázků v textu: Shutterstock.com

Zdroj informací:

<https://nsc.uzis.cz/>

<https://www.nzip.cz/clanek/310-screeningove-programy>

<https://www.linkos.cz/>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/veda/nejvetsim-zabijakem-ve-vyspelem-svete-je-ted-rakovina-popsal-prestizni-zurnal-59725>

[karcinom nemoc prevence preventivní prohlídka rakovina screening zdraví](#)

Copyright © 2024

Vím, co jím a piju, o.p.s., www.vimcojim.cz